

PETR ŠKRABÁNEK / SLOVANSKÁ SLOVA V PLAČKÁCH NAD FINNEGANEM

Z celkového počtu 217 937 slov *Plaček nad Finneganem* se 49 200 vyskytuje pouze jedinkrát.¹ Taková nebývalá úroda *hapax legomen* by byla pro běžného čtenáře překážkou, i kdyby se všechna tato slova dala nalézt v anglickém slovníku. Tomu tak ale bohužel není. *Plačky nad Finneganem* představují montáž z více než sedmdesáti jazyků, nebo jako říká Joyce skromně, jsou „slovorozplynuty v sedmero mořích plnozavátých keltelenteutoslovazendlatinsanskrvukopisem“ (219.16),² tedy keltským, helénským, teutonským (= germánským), slovanským, zend (= íránským), latinským a sanskrtem.

Často slyšíme naivní otázku: „A kde se Joyce naučil všechny ty jazyky?“ Nenaučil se je všechny, ale nořil se do slovníků a volně porušoval pravidla pravopisu, skládal slova do kufříkových složenin, sesekával je na fragmenty, psal je pozpátku i jinak mrzačil, aby vyhovovala jeho uměleckému plánu řekotoku význačností, eufonie („zvukopisu“), slovních hříček, hádanek a aluzí. Výsledná směsice indoevropských („eopěvských“) a jiných jazyků se stala plynoucím vodním tokem, na jehož povrchu pableskují přečetné záměrné i náhodné sémantické slovní hříčky, paradoxy a vnitřní významové konflikty, a do stejných *Plaček*, jako do příslovičné Hérakleitovy řeky, tak dvakrát nevkročíš. Tato metoda „nadměrného oplodňování“ slov, na níž *Plačky nad Finneganem* stojí, dodává „živoucí“ rozměr apoteóze Anny Livie, řeky oživlé slovy. Joyceova metoda přitom paradoxně zároveň zmnožuje i boří význam textu. Není tedy zdaleka překvapivé, že mnozí čtenáři považují *Plačky nad Finneganem* za nesmyslnou hatmatilku. Ačkoli označení „nesmyslná hatmatilka“ má poukazovat k nesrozumitelnosti a neexistenci významu, neznamená to, že na vině je kniha: chyba může být docela dobře na straně čtenáře. A na druhou stranu ne každý uctívá zlaté tele významu: „veškerá umělecká díla, kterým je možno porozumět, jsou výplodem žurnalistů“ (Marcel Duchamp). *Plačky nad Finneganem* rozhodně nejsou žádnou slátaninou, protože dokončení tohoto literárního experimentu věnoval jeden z nejvýznamnějších spisovatelů 20. století, James Joyce, sedmáct let tvůrčího života. Tato kniha zároveň představuje jeho umělecký odkaz.

Jedním z prvních překladů *Odyseea* byl překlad Ladislava Vymětala a Jarmily Fastrové do češtiny (1930). Na *Odyseea* upozornil české literáty filozof a první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk v době, kdy v mnoha zemích na Západě byl tento román zakázán pro oplzlost. V zemích komunistického východního bloku – snad s výjimkou Polska – režim aktivně bránil zájmu o Joyce, který by

zahrnoval víc než jen *Dubliňany* a *Portrét umělce v jinošských letech*. První překlad *Portrétu umělce* do ruštiny vyšel až v roce 1976 (nikoli knižně, ale pouze časopisecky).³ Slovanská studia *Plaček nad Finneganem* ve východní Evropě neexistují a západní literární vědci většinou nevládnou slovanskými jazyky natolik, aby dokázali odkrýt a vychutnat Joyceovy slovní hříčky.

Joyce znal slovanské jazyky pouze povrchně, ovšem ze skrovných zásob dokázal připravit hotové hody. Zajímala ho spíše jednotlivá slova než slovanský literární sloh, takže například ruská literatura se v *Plačkách nad Finneganem* objevuje pouze zkratkovitě, obyčejně formou narážek na jméno určitého autora, hrdiny či název knihy. Atherton, který vypracoval systematický seznam těchto narážek, uvádí Čechova, Dostojevského, Gogola, Gorkého, Krylova, Kropotkina a Puškina.⁴ Ruské autory četl Joyce v anglických, francouzských, německých či italských překladech. Dochovaná část Joyceova soupisu vlastní knihovny z Terstu z roku 1919 obsahuje *Pensieri di saggi per ogni giorno*, *Scritti a Der Roman der Ehr* od Tolstého, *La grande rivoluzione* od Kropotkina, jedenáct svazků Turgeněvových románů a Bakuninův spis *God and the State*.⁵ O Tolstém napsal Joyce svému bratru Stanislausovi:

Tyčí se nad všemi ostatními. Jako křesťanského světce ho moc vážně neberu. Myslím, že je skutečně ryzí duchovní povahy, ale mám takové podezření, že mluví tou nejvybranější ruštinou s petrohradským přízvukem a pamatuje si křestní jméno svého prapraděda (takové věci se totiž, řekl bych, skrývají v samých základech ruského umění, které je ve své podstatě feudální).⁶

Ačkoli Atherton Tolstého neuvádí, „meer a voyny“ (518.21) odkazují na *Vojnu a mír*: bitvy se mění v pitky, při nichž teče pivo („meer“ – anglicky *beer*) a víno („voyny“ – anglicky *wine*). *Mere* je také maorský válečnický spolek (abychom dále rozvinuli bitevní kontext) a latinské *merum* je samozřejmě neředěné víno. O něco dále na téže stránce se víno stává válkou: „in voina viritas“ (518.31), tj. *in vino veritas*, ale také „ve válce *viritas* (zmužilost) šlechtí“. Anna Karenina se pravděpodobně skrývá ve výrazu „nana karlikejevna“ (331.25), kde řecky *nanos* a ruský *karlik* znamená „trpaslík“.

Joyce se se slovanskou kulturou poprvé seznámil v Pule (město tehdy patřilo Rakousko-Uhersku, dnes je součástí Chorvatska), kde učil angličtinu v Berlitzově škole. Velkou část dělnických vrstev v Pule tvořili Chorvaté. Jedním z Joyceových pulských informátorů byla v roce 1905 slečna Globočniková, slovinšská učitelka chorvatštiny ve stejné Berlitzově škole. Později se Joyce v Terstu setkal s dalšími Jihoslovany, od kterých nasbíral jednotlivá slovíčka a útržky frází. Jeden z jeho terstských přátel, Alois Skrivenič,⁷ se v *Plačkách* objevuje jako „Šem Skrivenič, co dyc-ky thá moji prorózu, aby se dostálo jeho řeči, bōžemuj, na mou duši mě z toho bolí

pysky!“ (423.15) – tady se evidentně jedná o sebekritickou poznámku, jež vypovídá o obtížích spojených s nácivkem slovanské výslovnosti.

V roce 1915 se Joyceova sestra Eileen v Terstu provdala za českého bankovního úředníka Františka Schaurka, který během let 1918–1920, kdy oba žili v Terstu, zásoboval Joyce českými slovy. Ellmann píše, že Joyce vtipkoval o tom, jak terstští Slované chybně vyslovují jeho jméno „joyce“, což údajně „česky znamená ‚vejce‘“, a na svatbě prý utěšoval Eileen, protože když si bere Schaurka, vlastně si vůbec nemění jméno.⁸ Ellmann ovšem hovořil s Eileen až čtyřicet let poté, a jelikož ani vzrušená atmosféra svatby, ani dlouhá doba, jež mezitím uplynula, Eileenině paměti rozhodně neprospěla, je Ellmannova verze historiky zkomolená a vtip se ztratil. Ve skutečnosti znamená *jajce* „vejce“ nebo „varlata“ slovinsky, a ne česky, a česká forma jména Schaurek (*šourek*) neznamená „vejce“, nýbrž to, v čem se nacházejí.⁹ Joyce jistě dobře věděl, že *Ei* ve jménu Eileen také znamená „vejce“ v němčině. To vše pak věstilo veskrze plodnou půdu.

Ještě o něco později, v Paříži, absolvoval Joyce hodiny ruštiny s Alexem Ponišovským, ruským emigrantem, který se ucházel o ruku jeho dcery Lucie. Dalším ruským emigrantem a Joyceovým přítelem byl Paul Léon, jeho pařížský sekretář.

Plačky nad Finneganem obsahují přibližně 1000 slavismů.¹⁰ Jejich rozbor a přiřazení ke konkrétním jazykům ztěžuje skutečnost, že přibližně 1260 slov je všem slovanským jazykům společných.¹¹ Vzhledem k tomu, jak jsou slova přepsána a izolována v *Plačkách nad Finneganem*, je přesnější je tam, kde se ztrácí charakteristické rysy konkrétního jazyka, označit jako „panslovanská“.¹² I přesto však Joyce u těchto „panslovanských“ výrazů místy využíval významových posunů existujících mezi jednotlivými slovanskými jazyky. Například v rouhavé pasáži o velikonočním týdnu (492.04ff)¹³ použil Joyce slovo „folskresended“ ve významu „neděle“ (rusky *воскресенье*). Předchází mu „lúnesen“ (španělsky *lunes*, irsky *Luan*, „pondělí“), „martyrdán“ (italsky *martedì*, „úterý“), „madvochoželmherkulezen“ (německy *Mittwoch*, španělsky *miercoles*, „středa“), „žudášklet“ (francouzsky *jeudi*, „čtvrtek“), „paraskývohrožen“ (řecky *paraskevé*, „Veliký Pátek“) a „lorddogován“ (dánsko-norsky *lordag*, „sobota“). Ale „folskresended“ však také obsahuje staroslověnské *воскресение* (Zmrtvýchvstání), aby se tak spojil bláznivý týden plaček s ústředním tématem lidové balady „Plačky nad Finneganem“ (Finnegan’s Wake; „Hle, už se budí a zvedá se, Tim Finnigan skáče z postele“). Slovo „folskresended“ je záměrně (a charakteristicky) dvojnásobné: jasně vyjadřuje „zmrtvýchvstání“, ovšem zároveň implikuje pád („fol...“ anglicky *fall*, „pád“) a zdánlivou smrt („fols...“ anglicky *false*, „falešný“, „zdánlivý“, „...ded.“ anglicky *dead*, „mrtvý“), a navíc prostřední část slova přináší další mnohost významů: „...kresen...“ by mohl být jak dorůstající srpek měsíce (anglicky *crescent*, srpek) mezi novem a první čtvrtí, tak i ubývající srpek mezi poslední čtvrtí a novem.

Staroslověnština se též objevuje ve výrazu „Gospolis fomilináš“ (354.02), tj. *Господи помилуй ны* (Pane, smiluj se nad námi), jenž obsahuje i označení „paterfamilias“ (anglicky žertovně „hlava rodiny“), a v pasáži „gospelmě pomillieu, christous pomyllieu“ (552.26), tj. *Господи помилуй ны, Христе помилуй ны* (= Kyrie eleison, Christe eleison) pravoslavné liturgie; zde se Joyceova hříčka strefuje do pověřivé atmosféry mumlaného zařikání v různých modlitebnách.

Ruské dějiny se v *Plačkách* vyskytují téměř v celé své šíři, od Kyjevské Rusi („O’Keef-Rossů a Russo-Kievů,“ 310.16) až po vládu srpu a kladiva („po jeho klátivu, povadlině a cerrpu,“ 310.19, rusky *сепн*, „srp“). Po stránkách si vykračují zástupy starých ruských vladařů a carů.¹⁴ Obživují i hrdinové ruské epiky, jako například pořečtělý Ilja Muromec v trojském nářku nad mrtvými: „Iljam, Ilijum! Máromor Mournomejts!“ (55.03) či bohatýr tučných hýždí Aljoša Popovič ve jméne „Alološa Popofetts“ (106.23, německy *Popo + fett*). Dalším hrdinou je „Wasejlj Bůzlaeff“ (5.05), tj. Vasilij Buslajev z Novgorodského epického cyklu. „Bůzlaeff“ je nejen zbožným vladařem Boguslavem, ale i lihovinám holdujícím (anglicky *booze*, „chlast“) *buslajem* (rusky „padlý člověk,“ „opilec“).¹⁵

Ruská slova a fráze mají obyčejně irskou příchut, např. „Bvěž nýir, Pat Koy! A bvěž naujú, Pam Yates!“ (27.26), tj. *вечный покой, на вечную память*, „věčný pokoj, na věčnou památku“. Ruské *хорошо* jednou představuje koňskou přehlídku (Horse Show, anglicky *horse*, „kůň“) Královské dublinské společnosti „horosešou“ (159.28), která v sobě pro štěstí nese podkovu (anglicky *horse-shoe*), jindy zase označuje „římsko-godelického“ Krista výrazem „Xarošje, zdrst!“ (91.36), a aby toho nebylo málo, nachází se tu ještě jeden Kristus z pozdravu *здравствуй*. Pravoslavné „s brečestvijem svého swetovolového djúka“ (156.14) (*прошествие святого духа*, „vyzařování Ducha svatého“) zavání zpocenými kafaty (anglicky *breeches*, „kafata“, *sweat*, „pot“) a ve výrazu „babskissd něpogrýzlmoc“ (156.17) se dá rozluštit papežská neomylnost (*панский, непогрешимость*).

Ve třetí kapitole druhé části knihy se vyskytuje značný počet slov pocházejících z ruštiny: asi dvacet stránek zde rozvíjí anekdotu, kterou Joyce slyšel od svého otce. Podle ní na sebe během Krymské války na bojišti narazili jistý ruský generál a irský voják jménem Buckley. Buckley přistihl onoho generála se spuštěnými kalhotami, ale zdráhal se zamířit na takto bezbranný cíl. Ovšem hned poté, co se generál utřel zeleným drnem („Další urážka Irska!“ vykřikl v tomto momentě Samuel Beckett, když mu Joyce onu historku vyprávěl¹⁶), ho Buckley bez milosti odstřelil. Prototyp této scény bychom našli až ve staroirském eposu *Táin Bó Cuailnge*.¹⁷

Pak Medb dostala svůj krvotok.

„Fergusi,“ řekla, „zaber tu hradbu štítů za zadním vojem irských mužů, ať si mohu ulevit.“

„Přisámbůh,“ řekl Fergus, „že sis na to vybrala špatnou chvíli.“

„Nemohu si pomoci,“ řekla Medb. „Umřu, jestli to hned neudělám.“

A tak Fergus zabral hradbu štítů za zadním vojem irských mužů a Medb si ulevila. Udělaly se tři obrovské strouhy a každá z nich byla tak velká, že by se do ní vešel dům. To místo se od těch dob nazývá Fual Medba, Medbina špína [doslova: Medbina moč]. Cúchulainn ji našel v té chvíli, ale zadržel ruku. Přičilo se mu, udeřit na ni ze zadu.

Irsko-slovanskými slovními hříčkami *Plačky* překypují. Bitva u řeky Boyne je také „krvívbrocená bojna“ (ukrajinsky *бойня*, „bitva,“ „masakr“, ruský *бойня*, „masakr“). Ruský Kreml – anglicky Kremlin – je zároveň dublinská čtvrť Crumlin, a Dublin objevíme jako hlavní město Slovinska „Djublian“ (340.06; Ljubljana), „Petriksburg“ (326.26; Sankt Peterburg pojmenovaný po sv. Patrikovi) či polský Lublin v parafrázi známé irské písničky „češská češta do Lublinu“ (565.22; Rocky Road to Dublin); všechny tyto podoby Dublinu se nacházejí na hibernské Sibiři, „Sibernii“ (297.05; *Hibernia*, latinsky Irsko, *Siberia*, Sibiř). Krymská Balaclava se spojuje ve výrazu „balaklejkva“ (341.09) s Baile Átha Cliath (irský název Dublinu) a ruskou balalajkou.

„Prostatáty, pyjalusta! Dovolnosti, prejšús!“ (350.16) pochází z ruského *простите пожалуйста, довольно, прошусь* („s dovolením, prosím,“ „to stačí, děkuji“), podtext vypovídá o prostitutkách a prostatických vůdcích (řecky *prostátes*, „vůdce,“ „prezident“), penisové závisi (česky pyj, anglicky *jealousy*, „závist“) a chtiči (anglicky *lust*). Jagovský pozdrav „Jak se daří, můj černý pane?“ se mění téměř k nepoznání ve větě „kak, fui, boš a vyjetý, moc ernin, Gusi, potín?“ (155.22; *как вы проживаете, мой чёрный господин?*).¹⁸

Pasáž o hmyzu a incestu (anglicky *insect*, „hmyz“) na stránkách 414–419 začíná sovětským imprimatur „So vi et!“, tj. anglicky *so be it*, „budiž.“ Obsahuje větší počet slovanských označení pro různé hmyzí druhy, kupříkladu „pščury“ (polsky *pszczoła*, „včela“), „Pščla“ (rusky *пчела*, „včela“), „muravigly“ (rusky *муравей*, „mravenec“), „voš“ (rusky *вошь*, „veš“), „motýlucky“ (česky motýlek), „babušky“ (rusky *бабочка*, „motýl“, *бабушка*, „babička“, česky babočka), „jukelavě“ (rusky *ук*, „brouk“, německy *jucken*, „svědit“) atp.

Koncem třicátých let (*Plačky nad Finneganem* vyšly v roce 1939) se nad budoucností Evropy stahovaly temné mraky a Joyce napsal ve varovném odstavci: „Ne pletse, že history skončí dobro“ (332.01). V tomto odstavci mají „Gestaposové odražet čekakany,“ přičemž „čekakani“ odkazují k sovětskému ekvivalentu Gestapa, obávane Čese (*Чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией и саботажем*), která se v roce 1922 změnila na OGPU (*Объединённое государственное политическое управление*). O OGPU je v *Plačkách* zmínka společně s Čekou ve výrazu „s úzkoky hogpijú a čekakanů“ (442.35), a ještě jednou pozpátku ve výzvě „upgo, ty bobikkope“ (338.32),¹⁹ kde „bobikkop“ představuje narážku na ruského guverné-

ra Finska Bobrikova, který byl zastřelen na Bloomsday, 16. června 1904.²⁰ Výraz „Čaka sígal“ (424.10) zdraví Čeku nacistickým *Sieg Heil* a obsahuje dvojitou slovní hříčku s Čechovem: *Чайка* („Racek“, anglicky *The Seagull*). Věta, jež hříčce předchází, varuje: „Čeká tě Tiberia, pošetilče aristokrte!“ a naráží tak na sibiřské vyhnanství přichystané pro aristokraty a pošetilé disidenty. Kdyby se Lavrentij Pavlovič Berija býval stal šéfem instituce, jež nastoupila na místo OGPU, tedy NKVD (*Народная комиссия внутренних дел*), dříve než ve skutečnosti (listopad 1938), mohli bychom jeho jméno přidat do glosy o slově „Tiberia“.

Jiné slovanské jazyky než ruština a čeština se v *Plačkách nad Finneganem* neobjevují příliš často. Na stránkách 340–341 je malý shluk výrazů z ukrajinštiny, na stránkách 346–347 zase z bulharštiny. Polský materiál v *Plačkách* obnáší přibližně padesát hesel.²¹ Například „Prszss Orel Orel King of Orlbrdsz“ (105.11) obsahuje polskou slovní hříčku se jménem jednoho z hlavních hrdinů knihy, Škvorovsa aneb Pierce O'Reillyho (francouzsky *perce-oreille*, „škvor“), zde „Prszsse Orla“, kde *przeszyc* znamená „propíchnout“ (anglicky *pierce*) a *orzel* je orel. Celý výraz parafrázuje irskou koledu „The wren, the wren, the king of all birds“ („Střízlík, střízlík, všech ptáků král“). Polština působí i v pasáži, kde se dublinská knihkupecká firma Browne & Nolan objevuje v polské zbroji: „dali broně, a nulánovi“ (352.16). Polsky *bron* znamená „zbraň“ či „zbroj“ a *ulan* je hulán, polský jízdní voják vyzbrojený kopím.²²

Přeložil Ondřej Pilný.

POZNÁMKY

- 1 Clive Hart, *A Concordance to Finnegans Wake* (Konkordance k *Plačkám nad Finneganem*), opr. vyd. (New York: Paul Appel, 1974), iii.
- 2 Odkazy k *Plačkám nad Finneganem* se drží zavedeného úzu: po čísle stránky následuje číslo řádky. Čísla stránek a řádek jsou totožná ve všech vydáních originálu *Plaček* (původní vydání: James Joyce, *Finnegans Wake* [London: Faber and Faber, 1939], momentálně nejdostupnější je vydání nakladatelství Penguin); do češtiny celá kniha dosud nebyla přeložena. Úryvky v článku přeložil Ondřej Pilný. (Pozn. překl.)
- 3 Джеймс Джойс, „Портрет художника в юности“, *Иностранная литература* 10 (1976): 171–98; 11 (1976): 119–74; 12 (1976): 139–82.
- 4 James S. Atherton, *The Books at the Wake* (Knihy v *Plačkách*) (London: Faber and Faber, 1959), pass.
- 5 Richard Ellmann, *James Joyce* (London: Oxford University Press, 1959), 794.
- 6 Ellmann, *James Joyce*, 217.
- 7 I. Vidan, „Joyce and the South Slavs“ (Joyce a jižní Slované), *Studia Romanica and Anglica Zagrebiensia* 33–36 (1972/1973): 265–77.
- 8 Ellmann, *James Joyce*, 396.
- 9 Petr Škrabánek, „Epscene licence“, *A Wake Newslitter* 15.5 (1978): 74. Přetištěno ve sborníku Petr Škrabánek, *Night Joyce of a Thousand Tiers: Studies in Finnegans Wake*, eds. Louis Armand a Ondřej Pilný (Praha: Litteraria Pragensia, 2002), 80–81.
- 10 Petr Škrabánek, „Slavansky slavar, R. Slavyanskii slovar (Slavonic dictionary)“, *A Wake Newslitter* 9.4 (1972): 51–68. Přetištěno s dodatky v *Night Joyce of a Thousand Tiers*, 12–35.

- 11 František Kopečný, *Základní všeslovanská slovní zásoba* (1964; Praha: Academia, 1981), 4.
- 12 Škrabánek, „Slavansky slavar,“ *passim*.
- 13 Petr Škrabánek, „The Whole Gammat,“ *A Wake Newslitter* 14.6 (1977): 100–101. Přetištěno v *Night Joyce of a Thousand Tiers*, 76–77.
- 14 Fritz Senn, „Early Russian History of *Finnegans Wake*“ (Rané ruské dějiny *Plaček nad Finneganem*), *James Joyce Review* 2.1–2 (1958): 63–64.
- 15 Petr Škrabánek, „Wassail Booslaeugh (of Riesengeborg),“ *A Wake Newslitter* 10.3 (1973): 42–43. Přetištěno v *Night Joyce of a Thousand Tiers*, 38–39.
- 16 Ellmann, *James Joyce*, 411.
- 17 *The Tain*, přel. Thomas Kinsella (Oxford: Oxford University Press, 1970), 250. (Čtivý, přesto relativně přesný anglický překlad tohoto středověkého eposu ze staré irštiny. Pozn. překl.)
- 18 *Poitín* je irská domácí pálenka. (Pozn. překl.)
- 19 Petr Škrabánek, „Cheka and OGPU,“ *A Wake Newslitter* 8.11 (1971): 13–14. Přetištěno v *Night Joyce of a Thousand Tiers*, 11.
- 20 Adaline Glasheen, *A Census of Finnegans Wake* (Sčítání lidu pro *Plačky nad Finneganem*), III sv. (Evanston: Northwestern University Press, 1952; 1963; 1977), III, 34. (Bloomsday – 16. června 1904 – je den, kdy se odehrává Joyceův *Odysseus*. Leopold Bloom je jednou ze tří ústředních postav tohoto románu. Pozn. překl.)
- 21 W. Swinson, „Polish in *Finnegans Wake*“ (Polština v *Plačkách nad Finneganem*), *A Wake Newslitter* 11.4 (1974): 65–67; Petr Škrabánek, „Addenda to Slavonic List“ (Dodatky ke slovanskému seznamu), *A Wake Newslitter* 11.2 (1974): 32–33. Přetištěno v *Night Joyce of a Thousand Tiers*, 12–35; Petr Škrabánek, „A Note on Polish in *Finnegans Wake*“ (Poznámka k „Polštině v *Plačkách nad Finneganem*“), *A Wake Newslitter* 12.6 (1975): 111. Přetištěno v *Night Joyce of a Thousand Tiers*, 56.
- 22 Čtenářům, které tato namátková ochutnávka z klenotnice *Plaček nad Finneganem* navnadila k další četbě, věře doporučuji knihu Rolanda McHughy *Annotations to Finnegans Wake* (Anotace k *Plačkám nad Finneganem*) (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1980). McHugh v ní velmi příhodným způsobem sesbíral, utřídil a aktualizoval většinu existujících glos k textu *Plaček*.

PETR ŠKRABÁNEK (1940–1994), povoláním lékař, se narodil v Náchodě. Vystudoval přírodovědeckou fakultu Karlovy univerzity, poté pracoval jako znalec v oboru toxikologie a studoval medicínu na Univerzitě J. E. Purkyně v Brně. Studia medicíny dokončil už v irském Dublinu, kam se svou ženou emigroval po sovětské invazi v roce 1968. Stal se světově uznávaným odborníkem v oboru neuroendokrinologie. Od konce 70. let se zabýval také širšími filozofickými otázkami medicíny; své úvahy publikoval ve dvou knihách (*Pošetilosti a omlyly v medicíně*, které napsal spolu s Jamesem McCormickem (1989), vyšly česky r. 1995 v nakladatelství Lidové noviny), posmrtně byl uspořádán další výbor z jeho statí psaných „v duchu racionální skepse“.

Joyceovým *Plačkám nad Finneganem* se začal systematicky věnovat počátkem 70. let, v 80. letech začal vést semináře o Joyceově hádankovitém textu na University College Dublin. Škrabánek se zaměřoval především na rozbor jazykových ingrediencí Joyceova díla: jeho hlavním příspěvkem ke zkoumání Joyceova literárního experimentu je rozsáhlý slovník výrazů převzatých ze slovanských jazyků, publikoval však také statí např. o hebrejštině, arménštině, japonštině, afarštině či irské angličtině v *Plačkách*. Sebrané články o *Plačkách nad Finneganem* právě vycházejí – poprvé v knižní podobě – pod názvem *Night Joyce of a Thousand Tiers* (viz informace na konci tohoto čísla Souvislosti).

Článek „Slovanská slova v *Plačkách nad Finneganem*“ byl původně otištěn v časopise *Irish-Slavonic Studies* 2 (1981): 3–8. V původní anglické verzi byl přetištěn také v časopise *Litteraria Pragensia* 4.8 (1994): 92–99. Český překlad vychází s laskavým svolením paní Věry Čapkové.